

نسخه شرکت‌های دانش بنیان برای توسعه اقتصاد مقاومتی

امین صبحی
سردبیر

ماکه ندیده‌ایم! مادر کتب مستشرقین خوانده‌ایم! از بازگمان ایرانی به عنوان پیشتازان توزیع علم، فرهنگ و هنر یاد کرده‌اند زیرا جاده ابریشم را زیر پا می‌گذاشتند تا تحفه‌های ناب ایرانی که به نوعی سفیران فرهنگ و هنر مملکت‌مان بودند را به علاقه‌مندان آنها در سراسر جهان برسانند و در این مسیر زمینه رشد و اعتلای میهن‌مان را فراهم کنند؛ این تلاش‌ها و نتایج حاصل از آن باعث شد در تاریخ این‌گونه از ما یاد شود که «انبارهای غله در شهرها از ذخایر پر شده‌اند و صندوق‌های لبریز از گنج و طلا هستند. پول‌های زیادی وجود دارد که قابل شمارش نیست.» این وصف جاده ابریشمی است که در گذشته دور نقش مهمی را در مبادلات سیاسی، اقتصادی و فرهنگی داشت و کاروان‌های این کهن راه تجاری، ناگزیر بودند از سرزمین ایران هم عبور کنند و این چنین بود که ایران از مواهب اقتصادی و تجاری این مسیر بهره‌مند می‌شد اما در روی همان پاشنه‌نمانند و چرخید و چرخید تا اوضاع جهان دگرگون و به تبع آن قواعدی جدید بنیانگذاری شود و در این آشفته‌بازار دنیا تحریم نصیب ما شد و باید برای پیشرو بودن، مسیرهای جایگزین را امتحان و انتخاب می‌کردیم. ضرورت‌های جدید، مسئولان را بر آن داشت تا با توجه به شرایط تحریمی، راهکارهایی برای برون‌رفت از این بحران ارائه کنند. توسعه شرکت‌های دانش بنیان یکی از این ایده‌ها بود که در دستور کار قرار گرفت و انصافاً با شتابی که در علم و فناوری ایجاد کرد خوش درخشید و استعداد‌های بی‌همتا و یگانه‌ای را به کشور معرفی کرد تا جایی که پرداختن به فعالیت‌های حوزه دانش بنیان، این روزها به یکی از پرکاربردترین بخش‌های کشورمان تبدیل شده و یکی از زمینه‌های اصلی برای تحقق اقتصاد مقاومتی است.

اقتصاد دانش بنیان، پارادایم نوین دسترسی به اقتصاد جهانی

البته طبق روال موجود این بار نیز رهنمودها و بیانات مقام معظم رهبری چراغ راه شد و توجه به نقش برجسته شرکت‌های دانش بنیان در تحولات و تغییرات اقتصادی تسهیل شد. رهبری شرکت‌های دانش بنیان را از بهترین مظاهر و موثرترین

مؤلفه‌های اقتصاد مقاومتی دانستند که می‌توانند به پایداری اقتصاد درون‌زا کمک کنند، از همین رو اقتصاد دانش بنیان پارادایم نوین دسترسی ما به اقتصاد جهانی شد و به این ترتیب رابطه درهم تنیده اقتصاد مقاومتی با اقتصاد مبتنی بر علم و دانش از طریق راه اندازی شرکت‌های دانش بنیان رقم خورد. حالاً بیش از یک دهه است که اقتصاد دانش بنیان در کشورمان مطرح و قوانین مصوب و سیاست‌های حمایتی متعددی برای پشتیبانی از فعالیت‌های مرتبط با این حوزه تدوین شده است تا در ذیل آن توسعه اقتصادی با بهره‌گیری از نوآوری و اشتغال‌آفرینی برپایه دانش و تخصص در دستور کار قرار گیرد و به تبع آن شاهد از بین بردن نقش تحریم‌ها و استفاده از توان داخلی برای ایجاد اشتغال پایدار، حل مشکلات اقتصادی و معیشتی مردم، کاهش تورم، افزایش رشد اقتصادی، افزایش رفاه اجتماعی، کم‌رنگ‌تر شدن مهاجرت متخصصان، افزایش صادرات هدفمند، کاهش واردات بی‌رویه و ... باشیم.

ضرورت ارزش‌گذاری حقیقی به تولیدات دانش بنیان

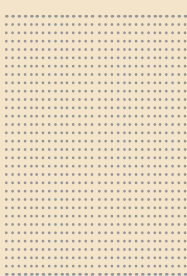
نکته حائزاهمیتی که باید درخصوص دستیابی به اقتصاد دانش بنیان در نظر گرفت این است که در این نوع اقتصاد که این سال‌ها بر سر زبان‌ها افتاده است، صرفاً نباید به تولید و توزیع اطلاعات و پرداختن به آموزش و پژوهش اکتفا کرد بلکه به کارگیری آنها در استفاده از منابع اقتصادی به صورت مستمر و پایدار از اولویت بیشتری برخوردار است و می‌تواند منجر به کاربردی کردن دانش و استفاده مؤثرتر از اقتصاد دانش بنیان شود و به گسترش ظرفیت‌ها و ارتقای درجه بهره‌برداری از منابع کمک کند؛ موضوع مهمی که در دولت سیزدهم مورد توجه قرار گرفته است تا با از بین بردن موانع پیش رو، شرایط مطلوبی را در اختیار فعالان این حوزه قرار دهد. در همین راستا بنیاد ملی نخبگان ضمن ایجاد زمینه‌های لازم برای رشد و شکل‌گیری شرکت‌های دانش بنیان، استعداد‌های برتر و نخبگان این عرصه را به سمتی سوق می‌دهد که محل رشد آنها در مراکزی مانند شرکت‌های دانش بنیان باشد و ظرفیت آنها به بیراهه نرود و جذب سایر بخش‌ها نشوند. توجه ویژه به توسعه صادرات کالاها و خدمات دانش بنیان نیز از دیگر مواردی است که از ابتدای دولت سیزدهم مورد توجه قرار گرفته است اما توانمندی‌های موجود در بخش دانش بنیان، حمایت

بیشتری را می‌طلبد و ضرورت دارد که زمینه‌سازی در اقتصاد دانش بنیان و استانداردسازی در شرکت‌های تولیدی مورد توجه مضاعفی قرار گیرد. تردیدی نیست که منابع انسانی و نیروی کار مهم‌ترین عنصر راه‌اندازی اقتصاد هر کشور است و می‌تواند منجر به جهش صعودی آن مملکت در این حوزه شود و اینجاست که نقش محوری مسئولان امر خودنمایی می‌کند و آنها باید با شیوه‌های مختلف، انگیزه‌های نیروهای بالقوه جامعه را برای رشد و تحول تقویت کرده و مسیرهای مشخصی را برای رسیدن به آن مقصد نهایی تعیین کنند تا خلایق و نوآوری افراد در سایه وجود مشکلات پیرامونی به حاشیه نرفته و آنها برای گذران روزگار مجبور به تغییر مسیر نشوند. ارزش‌گذاری حقیقی به تولیدات دانش بنیان و تحقیقات در کشور یکی دیگر از عوامل زمینه‌سازی برای رشد مراکز دانش بنیان است. وقتی پای درد دل فعالان این حوزه می‌نشینیم تأمین مالی شروع کردن ایده‌ها و پیاده‌سازی طرح‌های دانش بنیان یکی از اساسی‌ترین مشکلات و مسائل پیش روی آنهاست؛ معضلی که حل و فصل آن فقط منوط به اختصاص بودجه به امور تحقیقات نیست و ضرورت ایجاد ساز و کار مناسب برای درک صحیح ارزش محصول دانش بنیان و جلوگیری از سوءاستفاده نهادهای ناظر و فعال در این حوزه را یادآوری می‌کند. البته حمایت دولت در کاهش هزینه‌های تست‌های مرتبط با استاندارد و ایجاد بسترهای آزمایشگاهی مناسب از جمله مطالبات فعالان حوزه دانش بنیان است که در دولت سیزدهم عنایت خاصی نسبت به این موضوعات وجود دارد و دستورالعمل‌ها از بخشنامه فراتر رفته و به مرحله عملیاتی رسیده است.

اهمیت عرضه تولیدات دانش بنیان در بازارهای جهانی

گام موثر دیگر در ظرفیت بخشی به مراکز دانش بنیان این است که تولیدات آنها از سوی دولت مورد حمایت قرار گرفته و به بومی‌سازی آن اکتفا نشود و شرایطی مهیا شود که کالاهای تولیدی قابلیت عرضه در بازارهای جهانی و رقابت با کالاهای مشابه خارجی را داشته باشد. برای رسیدن به این نقطه باید معیارهای جهانی برای تولید کالاهای دانش بنیان لحاظ شود. تولیدات مرتبط با نظام سلامت یکی از عرصه‌های پیشرو در فعالیت شرکت‌های دانش بنیان است تا حدی که اخیراً رئیس مجلس شورای اسلامی در سفر به امارات دو نوع از داروهای ایرانی تولید شده در شرکت‌های دانش بنیان را به امارات برد و به این وسیله ضمن حمایت از فعالان این عرصه، سطح ممتاز دانش جوانان ایرانی را به همسایگان منطقه‌ای نشان داد. بنا بر اطلاعات موجود با فعالیت ۳۴۰ شرکت دانش بنیان در حوزه پزشکی توانستیم ارزشی را تا ۴۰ درصد کاهش دهیم و از سوی دیگر فعالان این عرصه از ظرفیت بسیار مطلوبی برای حضور در بازارهای بین‌المللی برخوردار هستند و می‌توانند ارزش‌آوری قابل ملاحظه‌ای را برای کشور داشته باشند و به مسیر توسعه اقتصاد شتاب دهند.

مخلص کلام این‌که اقتصاد مقاومتی، اقتصادی پیشرو، فرصت‌ساز و مولد است و توسعه آن با کمک شرکت‌های دانش بنیان که حاوی ایده‌های نوآورانه، جدید و خالق‌مدارانه است، می‌تواند چشم‌انداز روشنی را در خلق فرصت‌ها و مولد بودن در اختیار کشورمان قرار دهد و از اثرات تخریبی ناشی از تحریم کم کند.

طبق روال موجود

رهنمودها و

بیانات مقام

معظم رهبری

چراغ راه شد

و توجه به

نقش برجسته

شرکت‌های

دانش بنیان

در تحولات

و تغییرات

اقتصادی

تسهیل شد

پیشگامی علمی با اتکا به دانش بنیان‌ها

بهره‌وری کشاورزی و ... را برای مان به ارمغان آورده است. به‌طور کلی می‌توان فناوری هسته‌ای را به دو بخش کلی تقسیم کرد؛ نخست برق و انرژی و دیگری فناوری‌های مختلف هسته‌ای است که در دنیا به شدت در حال گسترش است و بهره‌گیری از امتیازات آن در جنبه‌های مختلف زندگی انسان‌ها نمود فراوانی دارد و در قالب تولیدات شرکت‌های دانش بنیان در حال توسعه است. این مراکز که عمدتاً عهده‌دار گسترش شاخص‌های اقتصادی بر پایه دانش و تحقق اهداف علمی هستند، حاصل اختراع، نوآوری و تجاری‌سازی نتایج تحقیقات جوانان توانمند ایرانی است که ارزش افزوده فراوانی را نصیب کشورمان کرده است به‌طوری‌که در حال حاضر پرچمدار قوی‌ترین حوزه سلامت در منطقه هستیم و محصولات ساخته شده توسط دانشمندان برجسته ایرانی در بخش‌های درمانی و شرکت‌های دانش بنیان علاوه بر رفع نیازهای داخلی می‌تواند به سایر کشورها نیز صادر شود.

ندارد در حالی‌که این جنگ روانی بیش از همه نفس بیمارزان و خانواده‌ای زیادی را به شماره انداخت و غربی‌ها از یک سو با گروگانگیری، دستیابی بیماران ایرانی را به داروهای کمیاب و خارجی مسدود کردند و از سوی دیگر مانع دستیابی دانشمندان هسته‌ای به این فناوری‌ها می‌شدند. تهدیداتی که عملیاتی پایه و اساس بود و نتوانست اقدامات و فعالیت‌های این عرصه را دچار رکود کند و به این ترتیب به‌رغم همه محدودیت‌ها و موانعی که جامعه جهانی پیش پای ما گذاشت، توانستیم از این دانش به عنوان عنصری برای توسعه پایدار استفاده کنیم.

ایران پرچمدار حوزه سلامت در منطقه

در طول نیم قرن گذشته و در پرتو تلاش دانشمندان کشور، این فناوری نقش مهمی را در توسعه صنعت، کشاورزی و پزشکی فراهم آورده است و تأمین انرژی پاک، درمان بیماری‌ها، توسعه منابع آبی، افزایش منابع سالم تغذیه‌ای،

حالا دیگر خیلی از کشورها به اهمیت فناوری هسته‌ای و ثمرات برخوردار از آن واقف شده‌اند و در سودای برخوردار از آن هستند تا حدی که برای حضور در باشگاه کشورهای هسته‌ای حاضرند به قدرت‌های سلطه‌گر باج سبیل بدهند و از منافع فنی

و علمی این حوزه بهره‌مند شوند اما ایران اسلامی این مسیر را تنها با اکتفا به توان دانشمندان داخلی و ظرفیت بومی خود پیمود و دستاوردهای کلانی را نصیب ملت کرد. البته تحقق این مطالبه به همین سادگی نبود و زمان زیادی را از ما گرفت اما سنگ‌اندازی‌ها به جایی نرسید و پایداری‌ها جواب داد و همه دنیا دیدند که رویکرد منفی غرب در قبال فعالیت هسته‌ای ایران غرض‌ورزانه بود و نظام جمهوری اسلامی ایران برای تأمین نیازهای خود در بخش‌های مختلف، مصرانه به دنبال این توانمندی است و تولید بمب اتم و سلاح‌های کشتار جمعی هیچ جایی در فعالیت‌های ما

فرشته مسلمی
روزنامه‌نگار

ظرفیت دانش بنیان‌ها در تحقق دیپلماسی علم و فناوری

به مدد تلاش پژوهشگران و پزشکان فعال در این عرصه حدود ۹۸ درصد تولیدات داروهای کشور، داخلی هستند و تنها ۲ درصد از داروها که از فناوری بالایی برخوردار هستند و موارد اولیه آنها در دسترس نیست از کشورهای خارجی وارد می‌شود. مطمئناً این شتاب علمی ماحصل تلاش‌های جامعه علمی کشور است و می‌تواند افق جدیدی را پیش‌روی کشورمان بگذارد و ایران اسلامی با اتکا به دانش، نوآوری و فناوری شرکت‌های دانش بنیان زمینه دستیابی به رشد اقتصادی و تولید ثروت را فراهم کرده و با قدم گذاشتن در حوزه دیپلماسی علم و فناوری از ظرفیت کم‌نظیر دانش بنیان‌ها برای تولید ناخالص داخلی و ایجاد ارزش افزوده برای کشور بهره‌مند شود تا ضمن بهبود فضای اقتصاد دانش بنیان، اثرات تحریمی را هم برطرف کرده و به پیشواز خودکفایی در بخش‌های مختلف پزشکی برویم و در رده کشورهای صادرکننده قرار بگیریم؛ رویایی که دور از دسترس نیست و با اقدامات پژوهشی و مبتکرانه مراکز دانش بنیان قابل تحقق است.